

2. Samosoudkyně přezkoumala podanou obžalobu z hledisek uvedených v § 181 odst. 1 tr. řádu, § 186 tr. řádu a dospěla k závěru, že popsany skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci.

3. Podstatou jednání obviněné mělo být dle obžaloby to, že obviněná zneužila rozumové slabosti svého partnera PhDr. V■■■■ S■■■■ Ph.D., kterého nechala, aby na ní převedl svou polovinu společně vlastněné nemovitosti v hodnotě 2 190 000 Kč, ačkoli si byla vědoma jeho špatného zdravotního stavu způsobeného vlivem zhoršených kognitivních schopností v důsledku rozvoje demence vyvolané Alzheimerovou chorobou, čímž dala sobě poskytnout plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, přičemž takovým činem získala pro sebe značný prospěch.

4. Jako rozhodující v rámci přezkumu dle § 314c odst. 1 tr. řádu soud považoval zhodnotit to, zda skutek popsany v obžalobě lze právně kvalifikovat jako naplňující znaky skutkové podstaty některého z trestných činů dle trestního zákoníku, tedy zda popsané jednání lze vůbec právně hodnotit jako trestné, vyvolávající trestní odpovědnost obviněné.

5. K této otázce soud hodnotil důkazy obsažené ve spisovém materiálu, konkrétně výpověď obviněné, výpovědi svědků R■■■■ J■■■■, T■■■■, P■■■■, B■■■, B■■■■, L■■■■ D■■■■ a dalších, znalecké posudky z oboru psychiatrie a ekonomika a listinné důkazy, zejména předmětné smlouvy vztahující se k převodu nemovitostí zemřelého, lékařské zprávy, komunikaci mezi jednotlivými osobami, výpisy z účtu zemřelého, protokoly z civilních soudních řízení a další. Z výše uvedených důkazů pak soud dovedl níže uvedené závěry pro skutkové a právní posouzení věci rozhodující.

7. Po přezkoumání v přípravném řízení shromážděného spisového materiálu má soud na rozdíl od obviněné za to, že spisový materiál obsahuje dostatek podkladů potřebných pro objasnění základních skutkových okolností, na jejichž základě lze ve věci spolehlivě rozhodnout. Oproti obžalobě je však soud toho názoru, že jsou zde okolnosti odůvodňující zastavení trestního stíhání obviněné, i když z jiných důvodů, než namítá obviněná. Na okraj je třeba shrnout, že obžaloba vychází zejména z výpovědi dcery zemřelého V■■■■ S■■■■, svědkyně R■■■■ R■■■■, která se však se svým otcem více jak 30 let nestýkala, jejich vztah byl dle zjištění soudu mírně řečeno negativní, což vyústilo v to, že dcera se svého otce i jeho příjmení zřekla a otec svou dceru vydědil. Sotva tak mohla mít dcera zemřelého alespoň okrajovou představu o zdravotním stavu svého otce, z toho důvodu nelze z její výpovědi, pokud jde o zdravotní stav a rozumové schopnosti zemřelého, vycházet. Dále obžaloba vinu obviněné staví na znaleckém posudku, který byl sice vypracován znaleckým ústavem, ale je dle názoru negativně postížen vadou, spočívající v osobě jednoho ze zpracovatelů znaleckého posudku, konkrétně MUDr. P■■■ N■■■■ který byl na základě pravomocného odsouzení za trestný čin spáchaný v souvislosti s výkonem znalecké činnosti vyškrtnut ze seznamu soudních znalců, čímž je validita znaleckého posudku značně oslabena, a to zvláště za situace, kdy znalecký posudek je v rozporu nejen s některými lékařskými zprávami k osobě V■■■■ S■■■■, ale i s výpovědí jeho ošetřující lékařky MUDr. L■■■■ jakož zejména s výpověďmi nejen obviněné, ale i celé řady svědků, kteří se s V■■■■ S■■■■ pravidelně stýkali nejen před, ale ještě i v době po převodu poloviny nemovitosti na obviněnou. Obžaloba pak pomíjí celou řadu důkazů svědčících ve prospěch obviněné a dokládající nejen faktickou existenci dlouhodobého vztahu obviněné s V■■■■ S■■■■ ale i jeho vědomý a svobodný úmysl převodem poloviny nemovitosti zabezpečit obviněnou. Na tomto místě soud uvádí, že je přesvědčen o tom, že darovací smlouva, kterou dne 15.8.2018 převedl V■■■■ S■■■■ na obviněnou polovinu nemovitosti ■■■■■ se nepříčí dobrým mravům, ani neodporuje zákonu (byť zdejší soud ve věci vedené pod sp.zn. 5 C 420/2020 došel dosud nepravomocně k závěru, že V■■■■ S■■■■ nebyl ke dni podpisu darovací

smlouvy k takovému právnímu jednání způsobilý), neboť v rozporu se závěry znalce, který uzavřel, že zemřelý trpěl poruchou kognitivních funkcí a počínající demencí již od roku 2015, tudíž ke dni 15.12.2017 již trpěl demencí, která u něj vedla k plnému vymizení rozpoznávacích a ovládacích schopností, uvedla ošetřující lékařka MUDr. Lednická, v jejíž péči byl V. S. do května 2018, při jednání zdejšího soudu, který pod sp.zn. 5 C 420/2020 projednával žalobu M. J. na určení existence vlastnického práva zůstavitele k okamžiku smrti zůstavitele, že k výraznému zhoršení psychických funkcí u V. S. došlo po operaci v únoru r.2018. I když před operací bral V. S. antipsychotika a antidepresiva, mohlo se jednat o mírnější poruchy spánku či mírnější deprese, které jsou u starších lidí poměrně běžným jevem a i když jeho psychický stav před operací podrobně nezná, má za to, že pokud by byl natolik vážný, nepřistoupil by ortoped k poměrně náročné operaci pod narkózou, neboť by se jednalo o kontraindikaci. Podle svědkyně pokud by byly kognitivní funkce natolik sníženy a v důsledku narkózy by mohlo dojít k jejich výraznému zhoršení, přistoupil by ortoped ke konzervativní léčbě. K rozvoji těžké demence a vymizení kognitivních funkcí dle ošetřující lékařky V. S. došlo u tohoto v důsledku dlouhotrvající narkózy při operaci v únoru 2018, neboť i v propouštěcí zprávě je konstatováno skokové zhoršení, když jde o následek hypoxie při narkóze a tento je zcela nezávislý na inteligenci pacienta. U takových pacientů může docházet k určitému krátkodobému zlepšení, nedochází k poruchám chování, ale ani nedochází k obnově kognitivních funkcí a pacient tak není schopen učinit s plnou odpovědností nějaké rozhodnutí. V. S. byl do Psychiatrické nemocnice přijat dne 30.8.2018 na základě žádosti obviněné, která se obrátila na ošetřující lékařku svého partnera MUDr. Lednickou, psychiatra, a to dne 18.8.2018, jak vyplývá z výpovědi svědkyně proto, že se stav V. S. zhoršil a tento utíká z domova. K podpisu darovací smlouvy na 1/2 domu došlo, jak vyplývá z této smlouvy, dne 15.8.2018. Skutečnost, že k podpisu darovací smlouvy došlo dříve, než mělo dle obviněné dojít ke zhoršení zdravotního stavu V. S. sama o sobě neznamená bez dalšího, že platnost darovací smlouvy nelze zpochybnit, nicméně v kontextu dalších skutečností, vyplývajících zejména z výpovědi svědka D. který uvedl, že ví o tom, že se pan S. s obviněnou seznámil již v mládí, uváděl mu dokonce, že to byla jeho láska už na gymnáziu, svědek jej navštěvoval ještě v době, kdy se přestěhoval s obviněnou do domu a i on za svědkem přijel několikrát do Prahy, nepřišlo mu, že by byl vyloženě dementní, nestalo se, že by měl výpadky paměti nebo byl dezorientovaný v čase nebo v místě, svědek ho byl několikrát navštívit i v Seniorcentru a přišlo mu, že je pan S. normální, neshledal nic, co by vybočovalo, dcera pana S. se o tohoto začala zajímat, až když byl v Seniorcentru, lze dovodit, že V. S. byl schopen běžných činností, dokonce cestovat do Prahy, smysluplně komunikovat a zajisté tak vyjádřit své úmysly ve vztahu k obviněné tuto do budoucna zajistit tím, že jí daruje svou polovinu společně užívané nemovitosti. Rovněž svědkyně K. která byla asi 1 rok v roce 2018 pečovatelkou pana S. v době, kdy bydlel s obviněnou v domě uvedla, že pan S. chodil sám na nákupy, do restaurace na palačinky, nepřišlo jí, že by trpěl nějakou duševní poruchou nebo Alzheimerovou poruchou, toto by určitě poznala, neboť měla i klienty s touto poruchou. Podle této svědkyně byl pan S. orientovaný v čase a místě, vyprávěl jí věci ze svého života, dvakrát vůči ní projevil určitou agresivitu, ale to bylo v souvislosti s tím, že se nerad koupal, což řešil i s obviněnou, která se o něj vzorně starala. Rovněž svědek S., kamarád a spolužák V. S. popsal, že na svém kamarádovi z mládí, se kterým se stýkal i ve stáří, neboť se vídali na srazech gymnázia, nepozoroval žádné příznaky duševní poruchy, vždy byl orientován místem i časem. Svědkův otec trpěl Alzheimerovou poruchou, proto se domnívá, že by její příznaky u pana S. poznal, pokud by u něj byly přítomny, ale nic takového neshledal, určité příznaky duševní poruchy u něj shledal až při jeho pobytu v Seniorcentru, ale ne v tom smyslu, že by o sobě nevěděl nebo nevěděl, kde je. Svědkyně T. se pak s V. S. setkala až při jeho pobytu v Seniorcentru, kde byla zaměstnána jako zdravotní sestra a tato uvedla, že byl z přijat ve stavu, kdy nekomunikoval a nebyl schopen samostatné chůze. Toto je však

v rozporu s výpověďmi svědků D [redacted] a S [redacted] a souvisí to pravděpodobně s tím, co v odborném vyjádření uvedl MUDr. David o tom, jak je nakládáno s podobnými pacienty v seniorcentrech, když i svědkyně R [redacted] a obviněná upozorňovaly na to, že se jim zdá V [redacted] S [redacted] přemedikovaný a utlumený. Ani svědek P [redacted] spolumajitel domu [redacted] nepozoroval na V [redacted] S [redacted] žádné známky duševní poruchy, když s ním jednal o možnosti odkoupení jeho poloviny domu ve společném vlastnictví. Svědek se dne 22.4.2017 sešel s panem S [redacted], kdy mu navrhl odkup jeho poloviny domu, k čemuž se pan S [redacted] nevyjádřil a dne 8.6.2017 svědkovi oznámil, že svou polovinu prodal manželům B [redacted] (synovi a snaše obviněné, pozn. soudu), proto svědek následně kontaktoval manžele B [redacted] kteří chtěli dům rozdělit na bytové jednotky a rekonstruovat, s čímž svědek nesouhlasil a projevil zájem o odkup poloviny domu, kterou koupili od pana S [redacted] s čímž nakonec souhlasili a polovinu domu mu prodali. Svědek P [redacted] se rovněž vyjádřil v tom smyslu, že pan B [redacted] byl synem dávné lásky pana S [redacted]. Pan S [redacted] s obviněnou si poté koupili dům [redacted] kam se odstěhovali. Pokud by tedy mělo být pravdou to, co uvedl znalec ve svém znaleckém posudku o duševním stavu V [redacted] S [redacted] a sice, že tento již od roku 2015 trpěl demencí, bylo by nasnadě zpochybnit i jeho schopnost odpovědně se rozhodnout o prodeji své poloviny domu, přičemž tuto však nikdo nezpochybňuje. Svědkyně T [redacted] rovněž původně spolumajitelka domu [redacted] (ona vlastnila ¼, svědek P [redacted] rovněž ¼ a V.S [redacted] ½), uvedla, že v roce 2015 utrpěl pan S [redacted] úraz, po kterém se o něj asi 1 rok starala, pomáhala s úklidem apod., v r. 2016 ji kontaktovala jeho ošetřující lékařka, že strýc (pan S [redacted] pozn. soudu) mluví s cesty a doporučovala jeho psychiatrické vyšetření. Vzhledem k tomu, že se nejednalo o přímého příbuzného a aby nebyla nařčena, že to dělá kvůli majetku, nechtěla s tím mít svědkyně nic společného. V té době byl pan S [redacted] soběstačný. Svědkyně svou část domu někdy v roce 2017 prodala svědkovi P [redacted], což se panu S [redacted] nelíbilo. V roce 2019 ji kontaktovala svědkyně R [redacted] s dotazem, zda neví, kde je její otec, pan S [redacted] což svědkyně nevěděla. Později ji kontaktovala znovu, od obviněné se [redacted] dověděly, že je umístěn v Seniorcentru a zde ho navštívily, v té době je pan S [redacted] nepoznával, nechodil a nemluvil. Nadto svědkyně uvedla, že měl pan S [redacted] problém se sluchem, skoro vůbec neslyšel, ale odmítal nosit naslouchátka. V kontextu s tím, že svědkyně svou část prodala svědkovi P [redacted], je její dopis (ve spisu na č.l.38), který zaslala V. S [redacted] který sice není opatřen datem, ale dle obsahu lze dovodit, že musel být zaslán někdy v r.2017, neboť v něm zasílá podklady ke stanovení daně za rok 2016 a ve kterém žádá V. S [redacted] o to, aby jí odkázal svou část společného domu, neboť chce, aby dům zůstal v rodině s tím, že se pokusí dohodnout i s dalším spoluvlastníkem (P.P [redacted]) na získání i jeho podílu. Pokud by tato svědkyně měla pochybnosti o duševním zdraví V. S [redacted] jistě by se s ním nesnažila dohodnout na způsobu převodu jeho části společně vlastněného domu.

8. Nicméně jak bylo uvedeno již shora, i kdyby bylo pravdou, že obviněná zneužila nepříznivé zdravotního stavu V. S [redacted] k tomu, aby na ní převedl i svou polovinu společně vlastněného domu, k čemuž dle názoru soudu ze shora uvedených důvodů nedošlo, je soud toho názoru, že v daném případě nelze u obviněné dovozovat naplnění skutkové podstaty přečinu lichvy podle § 218 odst. 1, 2 písm. a) tr. zákoníku a tedy ani trestní odpovědnost obviněné za situace, kdy již ze samotné povahy darovací smlouvy, která je vždy bezúplatná, získává obdarovaný mnohem větší hodnotu, než darující, který de facto nezískává nic, neboť mu není od obdarovaného poskytováno žádné vzájemné protiplnění. Podle platné právní úpravy v době podpisu darovací smlouvy, tedy k 15.8.2018, darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc do vlastnictví bezplatně převést a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá. Pokud se jedná o darování věci zapsané do veřejného seznamu, vyžaduje smlouva písemnou formu (srovnej ust. § 2055 a § 2057 z.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník). Podle § 218 tr. zákoníku se trestného činu lichvy dopustí ten, kdo zneužíváje něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém

nepoměru, nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo ji v úmyslu uplatnit ji na sebe převede. Objektem trestného činu lichvy podle § 218 tr. zákoníku je pak zájem společnosti na ochraně svobodného nakládání vlastníka či oprávněného držitele s majetkem. Dle soudní praxe je hrubý nepoměr poskytnutého nebo slíbeného plnění ve vztahu k tomu, co za to poškozený obdrží, nutno posuzovat z hlediska současných objektivních směnných hodnot obou plnění (srov. rozh. NS ČR, sp.zn. 7 Tdo 1215/2011). Podle rozsudku Vrchního soudu v Praze, sp.zn. 3 Cdo 75/1992, je darovací smlouva smlouvou bezplatnou, při které se za poskytnutí majetkové výhody obdarovanému nedostává dárci žádného majetkového ekvivalentu. Darovací smlouva je tak z hlediska majetkového pro dárce smlouvou jednostranně nevýhodnou, neboť majetková výhoda poskytnutá obdarovanému s sebou nese ztrátu v majetkových poměrech dárce, což samo o sobě vylučuje možnost zkoumat, zda byla uzavřena za nápadně nevýhodných podmínek. Podle § 581 občanského zákoníku pak není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá. Neplatné je i právní jednání osoby jednající v duševní poruše, která ji činí neschopnou právně jednat. Z toho lze dovodit, že způsobilostí právně jednat se rozumí kvalita jednajícího založená zákonem nebo rozhodnutím soudu, neboť dotyčná osoba svým právním jednáním způsobuje právní následky. Neplatné je pak právní jednání člověka, který jedná v duševní poruše, která jej činí neschopným právně jednat. Rozhodnutí o tom, zda člověk byl nebo nebyl pro duševní poruchu schopen v konkrétním okamžiku právně jednat, nelze vyslovit bez jednoznačných přesvědčivých důkazů. Musí být prokázáno, že dotyčný nebyl pro momentální duševní poruchu či momentální duševní nedostatečnost schopen posoudit následky svého jednání. Je třeba dodat, že tzv. světlé okamžiky u osoby, jejíž svéprávnost byla omezena, nejsou relevantní, ale mohou mít význam u osoby duševně nemocné, jejíž svéprávnost omezena nebyla a mají své místo zejména pro posouzení protiprávního jednání a tím deliktní způsobilosti.

9. V daném případě je soud přesvědčen o tom, že se jedná o občanskoprávní spor a represivní prostředky trestního práva zde nemohou sloužit jako prostředek ochrany práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů. Ostatně několik občanskoprávní žalob již bylo podáno a v jedné věci bylo již, sice nepravomocně, rozhodnuto v neprospěch obviněné. Za zásadní skutečnost pro posouzení trestní odpovědnosti obviněné považuje soud to, že zemřelý spoluvlastník předmětné nemovitosti V. S., nebyl pro obviněnou pouze náhodný známý, ale jednalo se o jejího přítele ještě z dob dětství, společně je pojilo hlubší přátelství, které na sklonku života zemřelého, vyústilo v opravdový partnerský vztah a je tedy zcela pochopitelné, že se V. S. v okamžiku, kdy se již necítil nejlépe, snažil svou partnerku zajistit, a to zejména z obavy, aby o společný majetek nepřišla a byla zajištěná. Jak se shodla celá řada svědků, V. S. byl velmi inteligentní a rovněž panuje shoda na tom, že neměl dobré vztahy se svou dcerou, což rovněž dokládá jejich vzájemná komunikace a skutečnost, že dceru vydědil, pokud pak byl V. S. v horším psychickém stavu způsobeném už běžnou stařeckou demencí, Alzheimerovou poruchou, afází či jiným způsobem, nebyl osobou, jejíž svéprávnost byla rozhodnutím soudu omezena a byl tak tedy zcela svobodný v nakládání se svým majetkem. Jak totiž vyplývá z vícero svědeckých výpovědí osob, kteří se s V. S. pravidelně stýkali, měl tento minimálně světlé chvíle, spíše se jim jevil v pořádku, a proto mohl činit svobodně rozhodnutí darovat svou polovinu domu své družce, možná i s vědomím existence dřívější závěti, aby tak ochránil její živobytí a nevystavil jí nebezpečí, že přijde o střechu nad hlavou. I kdyby však soud připustil tu možnost, že V. S. byl v takovém stavu, že nevěděl, co činí, o čemž soud ze shora uvedených důvodů silně pochybuje, a její jednání by spočívalo v tom, že využila rozumové slabosti V. S. k tomu, aby na ní tento převedl svůj majetek, pak ale obviněná rozhodně nenaplnila další část jednání, kterou požaduje trestní zákoník, a sice že obdržela plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, neboť jak již rovněž bylo řečeno shora, darovací smlouva je bezúplatná a dárce V. S. oproti svému daru obviněné od této žádné protiplnění nedostal. Od obviněné se mu, na rozdíl od jeho vlastní dcery, dostalo „toliko“ jejího

zájmu a její péče ještě v době, kdy na tom nebyl po operaci zdravotně dobře, což je na druhé straně dar nejcennější a nelze ho vyvážit žádnými penězi ani majetkem.

10. Soud se rovněž zabíral otázkou, zda lze v jednání obviněné spatřovat spáchání jiného trestného činu nebo přestupku, přičemž dospěl k závěru, že o žádný z přestupků se jednat nemůže a pokud jde o jiný trestný čin, bylo by možné uvažovat toliko o přečinu podvodu podle § 209 trestního zákoníku, nicméně dle názoru soudu ani k tomuto trestnému činu nebyla naplněna subjektivní stránka trestného činu, tedy úmysl obviněné, resp. tento nebyl prokázán a s ohledem na úmrtí V. S. a nemožnosti vyšetřit jeho duševní stav, stěžít být prokázán může. V dané situaci tak orgány činné v trestním řízení zcela nesprávně a nedůvodně aplikují prostředky trestní represe a nepřipustným způsobem zasahují do občanskoprávních vztahů tam, kde by měly být výlučně aplikovány prostředky občanského práva. V tomto směru lze odkázat na nález Ústavního soudu sp.zn. II.ÚS 413/04 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, podle kterého má trestní právo z podstaty ultima ratio místo pouze tam, kde jsou jiné prostředky ochrany práv fyzických a právnických osob vyčerpány, neúčinné či nevhodné. Jakýkoli jiný postup by byl v rozporu se základními právy a svobodami zaručenými každému jednotlivci v čl. 8 odst. 2 a čl. 39 Listiny základních práv a svobod.

11. Soud proto trestní stíhání obviněné zastavil, neboť má zato, že skutek není trestným činem a není důvod ani k postoupení věci jako přestupku.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení může obviněný a státní zástupce podat stížnost, ve lhůtě třech dnů ode dne oznámení, ke Krajskému soudu v Praze, prostřednictvím Okresního soudu Praha – západ. Stížnost má odkladný účinek.

Praha 5. prosince 2023

Mgr. Jitka Drábková, v.r.
samosoudkyně